

УДК 341.1/8:339.7

DOI dx.doi.org/10.30970/vir.2018.44.0.9292

РОЛЬ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У РЕГУЛЮВАННІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН

Михайло Грабинський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. 032 239 4710,
e-mail: mykhailo.hrabynskyi@lnu.edu.ua*

Розглянуто проблеми визначення основних принципів міжнародного права та галузевих принципів міжнародного економічного права як регуляторів сучасних міжнародних економічних правовідносин. Висвітлено наукові позиції щодо окремих принципів міжнародного права та їх значення у регулюванні цих правовідносин. На підставі цього проведено аналіз таких принципів. Метою цього дослідження є визначити правову природу основних принципів міжнародного права та галузевих принципів міжнародного економічного права та їх вплив на сучасні міжнародні фінансово-кредитні правовідносини. У дослідженні застосовано методи узагальнення, конкретизації, аналізу, від загального до окремого тощо. За результатами дослідження з'ясовано, що основні принципи міжнародного права з певними особливостями знаходять своє відображення і у міжнародних фінансово-кредитних правовідносинах. Одним із головних завдань, які впливають із функціонування принципів міжнародного права у міжнародних фінансово-кредитних правовідносинах, є забезпечення економічної рівності та справедливості між учасниками таких відносин. Натомість, спеціальні галузеві принципи міжнародного економічного права тісно пов'язані із економічним характером таких відносин та безпосередньо з них впливають.

Ключові слова: міжнародне фінансове право; міжнародне економічне право; фінансово-кредитні відносини; принципи міжнародного права; галузеві принципи міжнародного економічного права.

Вступ. Питання щодо принципів міжнародного публічного права завжди гостро поставало перед науковцями. Якщо загальні принципи права, притаманні як національному, так і міжнародному праву, були запозичені нами ще з римського права, і успішно рецепіювались до сьогодні, то основні принципи міжнародного права були закріплені у міжнародних нормах доволі недавно. Щодо спеціальних галузевих принципів, то їх виділення та наукове дослідження досі є предметом багатьох наукових дискусій. Таким чином, доктрина міжнародного публічного права (та міжнародного економічного права зокрема) гостро потребують наукового аналізу принципів як джерел правового регулювання.

Метою статті є визначити правову природу основних принципів міжнародного права та галузевих принципів міжнародного економічного права та їх вплив на сучасні міжнародні фінансово-кредитні правовідносини.

Результати дослідження. Питання принципів як джерела міжнародного економічного права дуже гостро стоїть для міжнародного економічного права. Наприклад, якщо міжнародна організація створюється шляхом делегування державами-членами частини своїх прав, то чи може МВФ в меморандумі рекомендувати чи вимагати вчинення від них будь-яких дій?

У науці міжнародного права зустрічається позиція, що принципи права – це такі відправні ідеї його буття, які виражають найважливіші закономірності, підвалини певного типу держави та права, є рівними у своїй значимості із сутністю права та утворюють його основні риси, відрізняються універсальністю, вищою імперативністю й загальною значимістю, відповідають об'єктивній необхідності побудови та зміцнення певного суспільного ладу [5].

А серед ознак, якими наділені принципи міжнародного права можна виділити наступні: а) вони нормативно-регулятивні, всезагальні, обов'язкові, об'єктивно-зумовлені, історичні й ідейно-політичні категорії; б) їх соціальною функцією є регулювання й охорона суспільних відносин; в) вони є самостійною юридичною категорією, тобто мають спеціальні ознаки, відмінні від інших норм [5].

Деякі вчені вважають, що принципи мають мати обов'язкове закріплення у зовнішніх формах (джерелах) права [7], проте ми вважаємо, що це не завжди відповідає істині.

Щодо нормативного закріплення принципів міжнародного права, то варто також згадати резолюції міжнародних організацій, які мають відмінні від інших джерел характеристики. Звісно, заперечувати значення таких документів для розвитку та становлення сучасного міжнародного права неможливо, адже саме до таких документів належать Декларація про принципи міжнародного права, які стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН 1970 року та Гельсінський заключний акт 1975 року. Оскільки ці акти за своєю природою є актами «м'якого» права, такі джерела можуть служити доказом існування звичаю застосування принципів в міжнародному праві [4].

Окремі автори характеризують статут міжнародної організації як міжнародний договір особливого роду, що є правовою основою діяльності всієї діяльності міжнародної організації в сфері міжнародних відносин, а норми і принципи, що ними закріплюються, на думку цих авторів, повинні лежати в основі всіх дій такої міжнародної організації на міжнародній арені [13]. З цією думкою можна погодитись з однією заувагою, що через обмежене коло учасників міжнародного договору (статуту) такі норми-принципи матимуть обов'язковий характер лише для підписантів, а відтак можуть розглядатися лише як галузеві принципи, а в нашому випадку – як галузеві принципи міжнародного економічного права.

Розглянемо детальніше декілька основних принципів міжнародного права та галузевих принципів міжнародного економічного права, що на нашу думку, найбільше стосуються міжнародних фінансово-кредитних правовідносин.

Наприклад, принципи «незастосування сили чи погрози силою» та «мирного вирішення спорів» застосовуються до відповідальності за невиконання чи

порушення міжнародних фінансово-кредитних зобов'язань, адже всі конфлікти інтересів повинні бути вирішені лише мирним шляхом, а також слід пам'ятати, що існують договірні зобов'язання не використовувати силові способи виконання грошових зобов'язань, про що буде згадано пізніше.

Так, цей принцип у міжнародному економічному праві передбачає заборону застосування сили чи погрози силою як засобу врегулювання економічних спорів чи питань, які можуть викликати економічні спори у відносинах між державами та знаходить своє вираження у створенні механізмів врегулювання економічних спорів у міжнародних договорах та в рамках міжнародних організацій (СОТ, ЄС) [6, с. 424].

Сучасне міжнародне право та міжнародне економічне право в цілому забороняють застосовувати силу як для покарання суб'єкта-порушника міжнародного економічного права, так і з превентивними цілями. І дійсно, для цього є низка інших інструментів, таких як економічні санкції тощо.

Щодо *принципу рівноправності та самовизначення народів*, то він впливає із пункту 2 статті 1 Статуту ООН, у якому закріплено, що ООН переслідує, зокрема, ціль розвивати дружні відносини між націями на основі поваги до принципу рівноправності та самовизначення народів [6, с.66; 11, ст.1]. А Декларація про принципи міжнародного права розкриває нормативний зміст цього принципу: всі народи мають право вільно, без втручання зовні, здійснювати, зокрема, свій економічний розвиток [3; 6, с. 66].

У пункті 7 статті 2 Статуту ООН закріплений *принцип «невтручання у внутрішні справи»*, що сформульований як неможливість втручання ООН в справи, що за своєю суттю входять до внутрішньої компетенції будь-якої держави, та необов'язковість передачі таких справ державами-членами на вирішення відповідно до Статуту ООН [11, ст. 2]. Цей принцип також включає і автономію у прийнятті рішень економічного характеру, що через свою значимість можна виділити як окремий галузевий принцип міжнародного економічного права [18, р. 53–54].

Щодо цього принципу, то слід зазначити, що Декларація про принципи міжнародного права уточнює, що жодна держава не може ні застосовувати, ні заохочувати застосування, зокрема, економічних заходів з метою домогтися підпорядкування собі іншої держави в здійсненні нею своїх суверенних прав і отримання від цього будь-яких переваг. А також кожна держава володіє невід'ємним правом обирати собі, зокрема, економічну систему без втручання будь-якої держави [3].

Проте, відповідно до Статуту ООН, якщо ООН вбачатиме небезпеку миру, порушення миру чи акти агресії – стаття 2 передбачає як виняток можливість не застосовувати цей принцип, виконуючи главу 7 Статуту ООН [11, ст. 2].

Хоч у цій статті ми й не бачимо економічних чи фінансово-кредитних відносин, однак на практиці є і такі винятки. Дійсно, відповідно до розділу 1 статті 4 Статей Угоди Міжнародного валютного фонду, серед загальних обов'язків, які на себе взяли держави-члени, є обов'язок співпрацювати з Фондом та іншими державами-членами щодо забезпечення впорядкованості

валютних режимів, зокрема, докладаючи зусиль для спрямування своєї економічної та фінансової політики на стимулювання впорядкованого економічного росту в умовах розумної стабільності цін, з урахуванням існуючих обставин [10, ст. 4]. Варто також звернути увагу, що рекомендації в межах Міжнародного валютного фонду є обов'язковими до виконання всіма державами-учасниками, незалежно від наявності кредитних зобов'язань в рамках Фонду.

Окрім принципу «невтручання у справи, що входять до внутрішньої компетенції», дещо схожими за застосуванням у міжнародному фінансовому праві є принципи «рівноправності та самовизначення народів», «суверенної рівності держав», що передбачають рівність держав між собою і у фінансово-кредитних відносинах.

Таким чином, не зважаючи на те, що у деяких випадках великі держави можуть мати дещо більший вплив на рішення міжнародних економічних організацій, але цей вплив не може використовуватися як засіб боротьби між цими державами. А отже, принципи міжнародного права не дозволяють проводити агресивну політику так званих «валютних війн», про які ми писали раніше. Зрозуміло, що такі неправомірні дії держав зазвичай проводяться непомітно та завуальовано, а багато вчених вважають, що після завершення «Холодної війни» така політика не проводиться державами взагалі, проте основною ознакою «валютних війн», на нашу думку, є їх латентність та можливість прослідкувати неправомірні дії лише по їх наслідках.

На думку деяких вітчизняних вчених, від *принципу суверенної рівності* держав в окремих випадках можна відступити, зокрема це можливо при здійсненні фінансово-кредитних відносин. Адже в деяких міжнародних організаціях (як-от, МВФ) використовується система розподілу голосів, що базується на фінансовому внеску держав. Крім того, деякі міжнародні економічні організації надають додаткові переваги та полегшення умов договорів для держав, що розвиваються [6, с. 62–63]. Якщо щодо преференцій для держав, що розвиваються, це безсумнівна перевага, яка не зашкодить суверенітету інших держав, то щодо розподілу голосів в міжнародних фінансових організаціях – це безумовне зловживання. Проте, як ми зазначали раніше, це швидше спосіб реалізації правосуб'єктності міжнародної організації, аніж невинуватна перевага держав із розвинутою ринковою економікою.

Також в межах міжнародного економічного права зустрічається уточнення цього принципу як *принципу суверенітету держав над їх багатствами та природними ресурсами*, що передбачає вільну реалізацію кожною державою суверенітету над своїми природними багатствами та контроль за економічною діяльністю в рамках своєї державної території. Однак, сучасне міжнародне право (в тому числі – міжнародне економічне право) вже не вважає суверенітет абсолютним правом держав, що жодним чином не може бути обмежено [6, с. 424].

Хоча *принцип співробітництва* не вказаний у статті 2 Статуту ООН, проте він впливає зі статті 1, а також знайшов своє нормативне закріплення у

Декларації про принципи міжнародного права, де зазначено, зокрема, що держави незалежно від відмінностей в їх економічних системах, повинні співпрацювати один з одним з метою сприяння міжнародній економічній стабільності та прогресу, загальному добробуту народів і міжнародного співробітництва та здійснювати свої міжнародні економічні відносини відповідно до принципів суверенної рівності і невтручання [3; 6, с. 67].

Принцип «співробітництва» – це один із принципів, який застосовується у всіх галузях міжнародного публічного права з однаковою розумінням – держави мають допомагати один одному, разом долати кризові ситуації та не допускати агресивної поведінки у міжнародних відносинах.

В межах міжнародного економічного права принцип співробітництва між державами визначає не лише їх право, а й відповідний обов'язок співпрацювати між собою для вирішення глобальних економічних проблем людства як основи їх міжнародних економічних правовідносин (сприяння сталому економічному розвитку, використання та відновлення ресурсів Світового океану, боротьба зі світовою економічною кризою та її запобігання тощо) [6, с. 424].

Це можна простежити й у міжнародних фінансово-кредитних відносинах. Усі дії, що вчиняються державами на виконання норм цього інституту міжнародного фінансового права, мають бути узгодженими, виваженими та продуманими, а також спрямованими на створення благополучного економічного становища держав-позичальників шляхом узгодження розміру позик та процентів за їх користування, цілей кредитування, термінів та шляхів повернення кредитних коштів тощо.

У міжнародних публічних фінансово-кредитних відносинах значну увагу приділено також принципу *добросовісності*, який протидіє зловживанню договором. У минулому було загальноновизнаним, що держави вільно здійснюють свої міжнародні зобов'язання, керуючись лише принципом добросовісності. Як наслідок, держава сама обирала шляхи та засоби реалізації взятих на себе зобов'язань і при цьому визначала, якою мірою застосовувати договір у внутрішній правовій системі. Тепер це питання регулює як міжнародне право, так і національне право переважної більшості держав. Міжнародне право передбачає, що держава та міжнародна організація не можуть посилалися на своє внутрішнє право заради виправдання невиконання договору [6, с. 169].

Принцип «добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом» тісно переплітається з галузевим принципом права міжнародних договорів «договори повинні виконуватись» (*pacta sunt servanda*). Зміст цих принципів та їх специфіка у міжнародному фінансовому праві є зрозумілими: кредитні договори повинні бути належно виконанні – спочатку кошти відповідно до договору мають бути передані, використані у відповідності із заданими цілями, і звісно ж, повернуті кредиторів у строк, обумовлений в договорі.

Також слід розглянути застосування принципу «поваги прав людини» у міжнародних фінансово-кредитних відносинах, адже жоден міжнародний договір не може передбачати норми щодо кредитування проекту, які прямо чи опосередковано порушуватимуть права людини тощо. Тому вважаємо, що цим

принципом на кредиторів покладено обов'язок ретельно перевіряти цілі кредитування на ймовірність завдання шкоди інтересам людей при його використанні.

Доволі часто при аналізі основних принципів міжнародного права мова йшла про необхідність їх застосування у тих чи інших випадках. Так дійсно, така необхідність випливає з ознак самих цих принципів, адже вони найбільш загальні, основоположні та імперативні норми міжнародного права, котрі мітять зобов'язання *erga omnes*, мають універсальну сферу дії та комплексний характер [6, с. 59].

Корецький В. М. ще у 1928 році зазначав, що принципи міжнародного права відіграють найважливіше значення у розвитку міжнародного економічного права. Це стало основою подальшого розвитку міжнародних економічних відносин Радянського Союзу, який почав інтенсивну міждержавну економічну співпрацю вже у 30-х роках 20 століття. Товарообіг СРСР в 1940 році складав майже 3 мільярди рублів (за курсом рубля станом на 1940 рік) [1, с. 240–241].

Щодо **спеціальних галузевих принципів міжнародного економічного права**, то відсутній єдиний доктринальний підхід до їх визначення та тлумачення. Деякі вітчизняні вчені зазначають, що це основоположні засади та імперативні правила здійснення державами та іншими суб'єктами міжнародного економічного права економічної діяльності. Звичайно, ці принципи стосуються не лише фінансово-кредитних відносин, проте деякі з них мають чітко виражений фінансово-економічний зміст [6, с. 424].

Проте, варто зазначити, що система принципів співробітництва держав з метою встановлення нового міжнародного економічного порядку була закріплена в низці міжнародно-правових документів, прийнятих у рамках ООН, у тому числі в Декларації та Програмі дій по встановленню нового міжнародного економічного порядку 1974 року, Хартії економічних прав та обов'язків держав 1974 року, Заключному акті Конференції ООН з торгівлі та розвитку 1964 року [2, с. 3; 6, с. 425; 9; 12; 17].

Стаття 4 Хартії економічних прав та обов'язків держав формулює принцип *свободи вибору форми організації економічного співробітництва*, згідно з яким кожна держава вільна у виборі форм економічних відносин, незалежно від будь-яких відмінностей у політичних, економічних та соціальних системах [6, с. 425; 12, ст. 4].

Жодна держава не може бути обмежена у тому, як їй вести свою зовнішню економічну політику, бути закритою чи відкритою для світової економіки, тощо. Однак, слід розуміти, що та чи інша форма міжнародної економічної політики держави може бути неприпустимою для участі в тих чи інших міжнародних економічних організаціях, і тому невідповідність певної держави визначеним універсальним критеріям участі у діяльності міжнародних міжурядових організацій може слугувати причиною відмови у вступі або обмежень у діяльності. При цьому цей галузевий принцип міжнародного права порушено не буде.

На думку деяких вчених, результатом та наслідком порушення принципу рівності, в тому числі й у міжнародних економічних правовідносинах, є дискримінація [8]. Тому особливого галузевого забарвлення та змісту в межах міжнародного економічного права отримує *принцип недискримінації*, адже для міжнародного економічного порядку має значення не лише недискримінація на міжнародному рівні, але й сприятливий режим і в середині держави [15, р. 88–89; 18, р. 55–57]. Також, ми погоджуємось з думкою, що виклики, які стоять сьогодні перед міжнародною спільнотою, породили новий галузевий принцип міжнародного економічного права – *принцип покращених умов для країн, що розвиваються*. В рамках цього принципу простежується не лише фінансова допомога таким державам, але й матеріально-технічна, правова, наукова та, щонайважливіше – фіскальна (спрощення митних та податкових зобов'язань тощо) [18, р. 57–62].

Розумне балансування між цими принципами дозволяють світовій спільноті допомагати країнам, що прагнуть розвиватись, однак таке меценатство має свої межі та чітко контролюється. Метою такого контролю, звісно, є прагнення усунути зловживання зі сторони корумпованих урядів. Адже якщо при такій допомозі та сприянні збагачуються лише підприємства, що наближені до посадовців та найбагатших осіб, то в загальному для економіки держави це користі не принесе. Більше того – це може свідчити про те, що позитивні економічні перетворення та процеси гальмуються штучно урядом держави, а зміна такої влади могла б спричинити позитивні зрушення у економічній системі та подальших міжнародних економічних правовідносинах.

Вітчизняна наука міжнародного права також виділяє та досліджує *принцип недискримінації в міжнародному економічному праві*, що передбачає обов'язок для держав не погіршувати відповідний режим економічної діяльності, а саме не створювати гірших умов для громадян та інших суб'єктів національного права конкретної держави. Наприклад, держава з метою захисту інтересів національного товаровиробника може збільшувати ввізне мито на певний товар взагалі, а не на товар походженням з якоїсь конкретної держави. Тобто не є дискримінацією дії щодо захисту внутрішнього ринку, якщо вони застосовуються до всіх держав однаковою мірою. Крім того, не є дискримінацією захисні заходи (обмеження та заборона імпорту) стосовно конкретної держави, якщо вони вводяться з метою захисту публічного порядку держави, зокрема життя та здоров'я її громадян. Прикладом було запровадження Україною заборони ввезення яловичини із Великої Британії внаслідок спалаху там захворювання, відомого як «коров'ячий сказ» [6, с. 425].

При цьому слід пам'ятати що дискримінаційна політика може також виникати у зв'язку з небажанням «допомогти» державі, яка таку допомогу потребує. Наприклад, як ми зазначали раніше, історія становлення та розвитку міжнародних публічних фінансово-кредитних правовідносини вже знає приклад, як специфічна агресивна валютна політика може спричинити занепад наддержави, з її подальшим зникненням.

Також вітчизняні вчені наголошують, що *принцип національного режиму*, який впливає з загального принципу співробітництва держав, зобов'язує їх забезпечувати іноземним фізичним, юридичним особам, інвестиціям ті самі умови (режим) у рамках своєї території, що й національним фізичним, юридичним особам, інвестиціям, щодо конкретних правил реєстрації, доступу до захисту своїх прав у судах, механізмів захисту інтелектуальної власності тощо [6, с. 425].

Хоча цей принцип частіше застосовується у міжнародному приватному праві, його дію можна простежити і у міжнародному публічному праві. Зокрема, у фінансово-кредитних відносинах частина проектів фінансують не державу, а безпосередньо компанії та фірми, які наперед були обрані державою для виконання проекту. Не зважаючи на це, ці проекти все одно залишаються в межах правового регулювання міжнародного публічного права, адже «замовником» послуги, «гарантом» повернення коштів та виконання кредитних цілей виступатиме держава як суб'єкт міжнародного публічного права, про що ми детальніше розглянемо далі.

Принцип взаємної вигоди, закріплений у міжнародних документах, зокрема у Хартії економічних прав та обов'язків держав 1974 року, безпосередньо пов'язаний з принципом суверенної рівності держав та передбачає, зокрема, необхідність врахування взаємних інтересів та досягнення взаємної вигоди в міжнародних економічних відносинах, що мало б усунути прояви дискримінації та політико-економічної залежності між державами. У контексті реалізації цього принципу у відносинах із державами, що розвиваються, з метою досягнення міжнародної соціальної справедливості застосовується *принцип надання їм певних односторонніх вигод (переваг та преференцій)* з боку економічно розвинутих держав для досягнення фактичної рівності у взаємних економічних стосунках [6, с. 426; 12].

Принцип взаємності у міжнародному економічному праві передбачає також, що країна отримала певні переваги за міжнародним договором (в тому числі – кредитним) та взяла на себе певні зобов'язання. А прозорість і відкритість інформації, чіткі критерії безпеки, регламентовані стандарти, застосування принципу недискримінації впливають на політичну ситуацію, і на думку деяких авторів, знижують можливість лобювання рішень і маніпуляцій [14]. Ми погоджуємось із тим, що у міжнародному економічному праві принцип взаємності відіграє вагомий роль у побудові міжнародних відносин.

Так, ми знаємо, що жоден суб'єкт в силу своєї рівності та правосуб'єктності не може бути змушений до укладення будь-яких договорів. Наявність тих чи інших умов теж не можуть бути зафіксовані у договорі без наявності на те взаємної згоди суб'єктів міжнародного права. Проте за бажанням самої держави може бути надано переваги іншій державі у зв'язку з її станом та причиною звернення за кредитом.

Принцип найбільшого сприяння (також відомий як режим найбільшого сприяння) передбачає зобов'язання однієї держави надати іншій державі найбільш сприятливий режим (права, пільги, привілеї її юридичним та фізичним

особам у певній сфері, наприклад торгівлі), який уже наданий чи може бути наданий у майбутньому будь-якій державі, шляхом укладення відповідного міжнародно-правового договору. Винятком із застосування цього принципу є надання згаданих переваг або пільг для держав-сусідів, які не поширюються на інші, несусідні держави. Сфера застосування принципу найбільшого сприяння визначається відповідним договором та може бути як загальною (стосуватись усієї сфери міжнародних економічних відносин), так і спеціальною (щодо кількісних обмежень, митних тарифів, податкових умов тощо) [6, с. 426].

Також міжнародне економічне право може послуговуватись таким галузевим принципом як *«принцип справедливого та доброго ставлення до інвестора (кредитора)»* [16, р. 138; 18, р. 54–55]. Такий принцип передбачає обов'язок суб'єкта міжнародного права з повагою ставитись до бажання інвестора покращити економіку держави. Зокрема, в рамках фінансово-кредитних відносин можна говорити про те, що держава-позичальник має шанобливо (справедливо та добре) ставитись до свого кредитора, незалежно, чи це держава, чи міжнародна організація.

Також, на нашу думку, важливим є спеціальний принцип сучасного міжнародного економічного права – *«принцип всеучасті»*, тобто обов'язкового залучення усіх держав для вирішення глобальних економічних проблем для загального блага всього людства [6, с. 426].

Звісно, сучасне міжнародне право вимагає наявності тотального виконання принципів, пов'язаних із забезпеченням поваги до прав людини. Одним з таких принципів й виступає галузевий *«принцип поваги до прав людини в міжнародних економічних відносинах»* [18, р. 63–64]. Показники реалізації поваги до прав людини в межах фінансово-кредитних відносин виступають гарантією правильності обраного шляху міжнародної економічної співпраці держав. Захист прав людини, натомість, може бути причиною блокування будь-якого рішення, навіть економічно вигідного для держави.

На нашу думку, усі вищезгадані принципи мають найбільше теоретичне та прикладне значення для міжнародного економічного права, та слугують основної для становлення фінансово-кредитних правовідносин. Звісно, можна спробувати виділити та проаналізувати й інші принципи міжнародного економічного права, які можуть застосовуватись у міжнародних фінансово-кредитних правовідносинах, та їх практичне застосування, однак це вже тема окремого наукового дослідження.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши основні та галузеві принципи міжнародного економічного права як регуляторів сучасних міжнародних економічних правовідносин можна зробити наступні висновки:

1. Основні принципи міжнародного права з певними особливостями знаходять своє відображення і у міжнародних фінансово-кредитних правовідносинах.

2. Одним із найголовніших результатів, що виникають внаслідок реалізації принципів міжнародного права у міжнародних фінансово-кредитних

правовідносинах, є забезпечення економічної рівності та справедливості між учасниками таких відносин.

3. Спеціальні галузеві принципи міжнародного економічного права тісно пов'язані із економічним характером таких відносин і безпосередньо з них впливають.

4. Галузеві принципи, що закріплені у статутах міжнародних організацій, є обов'язковими для виконання членами такої організації не лише через обмежене коло підписантів угоди, а й через персоналізований характер таких відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бувайлик Г. Е.* Правовое регулирование международных экономических отношений. – Київ : Наукова думка. – 1977. – 385 с.
2. *Гребенюк М. С.* Правовий статус Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) та її еволюція : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 «Міжнар. Право» / Гребенюк Маріанна Степанівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2010. – 20 с.
3. Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций // ООН. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intlaw_principles.shtml
4. *Київець О. В.* Сучасне міжнародне право: проблеми ефективності системи через призму джерел міжнародного права / О. В. Київець // Право і Безпека. – 2010. – № 2. – С. 15–19.
5. *Колодій А. М.* Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація / А. М. Колодій // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 42–46.
6. Міжнародне публічне право : підручник / за ред. В. М. Репецького. – Київ : Знання, 2011. – 437 с.
7. *Погребняк С.* Втілення принципів права в юридичних актах / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – Харків : Право, 2006. – № 2(45). – С. 21–32.
8. *Погребняк С.* Втілення принципу рівності в юридичних актах / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – №3(46). – Харків : Право, 2006. – С. 8–20.
9. Резолюція 3201 (S-VI) від 1 травня 1974 року «Декларация про встановлення нового міжнародного економічного порядку» // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_339.
10. Статті Угоди Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс] / Міжнародний валютний фонд // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_921/page.
11. Устав Организации Объединённых Наций / ООН // Портал Верховної Ради України. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
12. Хартія економічних прав та обов'язків держав // Портал Верховної Ради України. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_077.
13. *Шпакович О.* Вплив актів міжнародних організацій на внутрішні правопорядки держав-членів // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 101 (Частина I). – Київ, 2011. – С. 106–110.
14. *Юрченко К.* Загальні принципи регулювання міжнародної торгівлі в рамках світової організації торгівлі та підвищення загального економічного розвитку країн, що розвиваються / К. Юрченко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 61–63.
15. *DiMascio N., Pauwelyn J.* Nondiscrimination in Trade and Investment Treaties: Worlds Apart or Two Sides of the Same Coin? // The American Journal of International Law. – Vol. 102, No. 1 (Jan., 2008). – P. 48–89.
16. *Dolzer R., Schreuer C.* Principles of International Investment Law. – Oxford University Press, 2012. – 417 с.

17. Final Act and Report of the First United Nations Conference on Trade and Development / UNCTAD I (23 March – 16 June 1964) E/CONF.46/141, Vol. I // United Nations, New York, 1964. – Mode of access : http://unctad.org/en/Docs/econf46d141vol1_en.pdf.

18. *Herdegen M.* Principles of International Economic Law. – OUP Oxford, 2013. – 536 p.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2018

Прийнята до друку 01.10.2018

THE ROLE OF PRINCIPLES OF INTERNATIONAL LAW IN REGULATION OF INTERNATIONAL FINANCIAL AND CREDIT RELATIONS

Mykhailo Hrabynskyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. 032 239 4710,
e-mail: mykhailo.hrabynskyi@lnu.edu.ua*

The article deals with the problems of determining the basic principles of international law and the branch principles of international economic law as regulators of modern international economic legal relations. The scientific positions concerning certain principles of international law and their importance in regulating these legal relations are covered. Based on this, an analysis of such principles was conducted. The purpose of this study is to determine the legal nature of the basic principles of international law and sectoral principles of international economic law and their impact on modern international financial and credit relations. The research uses methods of generalization, concretization, analysis, general to individual, etc. According to the results of the study, it was found that the basic principles of international law with certain features are reflected in international financial and credit relations. One of the main tasks arising from the operation of the principles of international law in international financial and credit relations is to ensure economic equality and fairness between the parties to such relations. Instead, the special sectoral principles of international economic law are closely linked to the economic nature of such relationships and follow directly from them.

Key words: international financial law; international economic law; financial and credit relations; the principles of international law; the sectoral principles of international economic law.